

Gazeta Nowska

Abonament miesięczny w ekspedycji 90 groszy, z opłatą pocztową 98 groszy. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie lub tem podobnych nie przewidzianych okoliczności, wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagać się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Od ogłoszeń pobiera się za 1-lin. wiersz 15 groszy. Reklamy przed dziełem ogłoszeń wiersz 35 groszy. — „Gazeta Nowska” wychodzi 1 raz tygodniowo a a mianowicie w sobotę. — Drukiem i nakładem Władysława Wesolowskiego (w Nowem (Pomorze). Prenumerata płatna z góry. Ogłoszenia płatne natychm. Za redakcją odpow. Władysław Wesolowski, Nowe.

Nr. 42.

Nowe, niedziela 17 października 1926 r.

Rok III.

Problemat Gdańska w oświetleniu francuskim.

W październikowym zeszytzie paryskiego miesięcznika „Revue des Deux Mondes” ukazało się obszernie studjum Louis Claudona, analizującego bardzo rzeczowo i bezstronnie to tak ważne dla nas zagadnienie. Skłoniło autora ku poruszeniu tego tematu przewidywanie, że Niemcy, wstąpiwszy do Ligi Narodów, będącej suzerenem i najwyższym arbitrem statutowym Gdańska, rozwiną bezwzględnie jaknajenergiczniejszą działalność w kierunku uszczuplenia praw i nawet stanu posiadania Polski. Utwierdzają go w tem przekonaniu poglądy, wypowiedziane przy każdej sposobności przez polityków i publicystów niemieckich, wśród których wyróżnia się jaskrawe zdanie Paul Lenscha, zamieszczone już po sesji genewskiej w „Deutsche Allgemeine Zeitung”. „Świat cały odniósłby się do nas z pogardą, gdybyśmy pogodzili się z granicą na wschodzie, którą nam wytknął Traktat Wersalski”, reasumuje te nastroje organ nacjonalistów berlińskich. Słowem, zamyślają oni „domagać się otwarcia dyskusji nad całokształtem problemu polskiego”. Claudon, będąc zdecydowanym przeciwnikiem frazeologicznych niedomówień, stawia całą kwestję bardzo jasno, i to stanowi cenę zaletę jego studjum. Uważa on, że wszelkie naruszenie istniejącego dziś stanu rzeczy w drażliwej dziedzinie Gdańska i, organicznie z nią związanego „korytarza” musi być brzemiennie w groźne dla pokoju powszechnego następstwa. Albo Polska będzie mogła oddychać morzem, i terytorjum Rzeszy pozostanie podzielone na dwie części — albo Niemcy się złączą, lecz Polska straci wówczas swój front morski i pasmo ziemi, samieszkałej przez ludność polską, tem samem jednak odebrana jej będzie znaczna część danych na egzystencję państwową i na pomyślny rozwój bytu gospodarczego”.

Claudon posługuje się w swoich wywodach argumentami nawskroś realnymi, rozumuje bardzo trzeźwo, unikając starannie wszelkich płytkich zwrotów sentymentalnych. Twierdzi on, że w obecnych warunkach „obie strony mają aż nadto słusznych powodów być niezadowolonymi z „bękarciego” kompromisu, usiłującego lawirować pomiędzy ambicjami etnograficzno-narodowymi, a koniecznościami polityczno-ekonomicznymi”. Opierając się na obiektywnych przesłankach geograficznych, na tradycjach przeszłości dziejowej oraz na wymaganiach współczesnego życia gospodarczego, radzi gorąco obu stronom przystosować swoje wzajemne pretensje do stworzonego siłą skomplikowanych okoliczności „malum necessarium”. Claudon daje treściwy skrot historii tego portu, rysuje minioną świetność, mającą swoje źródło w handlu z hinterlandem słowiańskim, przypomina jego wypróbowaną lojalność względem macierzystej władzy zwierzchniej, będącą logicznym następstwem tolerancyjnej polityki polskiej, szanującej autonomiczne przywileje mieszczaństwa hanzeatyckiego. Kładzie nań na te wszystkie czynniki i fakty tak silny nacisk dlatego, że są one wymownymi dowodami, świadczącymi o możliwości pokojowego, a nawet przyjaznego współzycia z obustronnymi, znacznymi korzyściami materialnymi i moralnymi.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że inne państwa europejskie, a zwłaszcza Francja, zwać muszą bacznie, w imię własnego,

dobrze zrozumianego interesu, nad utrzymaniem obecnego status quo, niezależnie od różnych braków, które mu można zupełnie słusnie zarzucić. „Problemat korytarza pomorskiego i Gdańska jest wszak jednym tylko ogniwem w długim łańcuchu rewindycji niemieckich, godzących już bezpośrednio we Francję, Małą Ententę, Włochy i last not least... Anglię, która zawiadnęła większością kolonii, należących przed wojną do Rzeszy. Wszyscy bowiem narodowcy niemiecy mają jeden cel, wspólny dzisiejszemu pokoleniu: rewizję obrachunków, przeprowadzonych pomiędzy 1918 a 1919 rokiem”. Claudon wyraźnie przestrzega przed niebezpieczeństwem optymistycznych złudzeń przy ocenianiu znaczenia i wartości pozytywnej oświadczeń pacyfistycznych, złożonych niedawno w Genewie. Realni politycy berlińscy, którzy sankcjonowali po długich certowaniach się lokarnońską podróż Stresemanna i pozwolili mu ostatecznie wstąpić do Ligi Narodów, uczynili to w tem niezłomnem przeświadczeniu, że uda się osiągnąć tą drogą prąsywiecające im cele o wiele łatwiej i szybciej, aniżeli brutalną metodą pięści. Nie należy przeto wierzyć ślepo w pokojowość a outrance Niemców — zbyt wiele danych każe niestety przypuszczać, że pewne kółka w dalszym ciągu konkretnie rozważają ewentualność przedarcia Traktatu Wersalskiego mieczem, jeśli piórem nie zdola się wprowadzić do niego „odpowiednich poprawek”.

Zwolennikiem rozbrojenia jest dzisiaj w zasadzie każdy chyba kulturalny człowiek, ale rozbrojona musi być nie tylko ręka, lecz i głowa, która nią kieruje — wówczas jedynie uniknie ludzkość rzeczywiście pożogi wojennej.

Z. K.

Nieuzasadniona zwyczajka dolarów.

Ni stąd ni zowąd bez najmniejszej przyczyny i jakiegokolwiek uzasadnienia powstała nagle na prywatnym rynku walut „haussa” na dolary. Od kilku już dni widać było wzmożony ruch wśród mętów czarnogieldziarskich, wyczekujących z utęsknieniem na sposobność jakiegoś większego zarobku. Kurs dolara zaczął powoli wzrastać z 9.02 do 9.08 i pół, aż wreszcie dnia 8 b. m. wieczorem osiągnął poziom 9.10 — 9.16 — 9.14. 9 b. m. spadły dolary na 9.07 i pół, podniosły się jednak w krótkce potem na 9.10. Społeczeństwo byłoby w innym momencie przyjęło tak nieznaczny (jak na nasze dawne stosunki) zwyczaj z usmiechem politowania — jednakże teraz skoro przyzwyczało się do unormowanych i ustabilizowanych stosunków walutowych, wywołał zwyczajka walut zagranicznych wśród ogółu pewne zaniepokojenie. Spekulanci z „czarnej giełdy”, sprawcy ostatniej „haussy” wzięli za podstawę do swych kombinacji zwyczajkowych: 1. niekorzystny bilans dekadowy Banku Polskiego z 30 września b. r. wykazujący zmniejszenie się zapasu walut i dewiz o 6.1 milj. zł brutto a 3.9 milj. zł. netto, 2. panującą u nas drożyznę (z którą rząd rozpoczął wkrótce energiczną walkę), 3. strajk w przemyśle włókienniczym, 4. podwyżki płac we wszystkich gałęziach przemysłu i wysuwanie przez związki robotnicze coraz to nowych żądań. Na rozszerzenie się „haussy” wpłynęła w znacznej mierze wielka ilość gotówki, znajdująca się w rękach spekulantów i kapitalistów, a uzyskana bądź to z realizacji akcji, bądź też wycofana z transakcyj lokacyjnych wskutek niskiej obecnie stopy procentowej. Mówią również, że warszawskie kantory wymiany otrzymały zlecenia na zakup walut od katowickich i sosnowieckich domów bankowych rzekomo na polecenie niektórych banków berlińskich.

Pomimo zwyczajki w obrotach pozagieldowych utrzymuje się dolar w obrotach oficjalnych na poziomie 9.00 zł. Zapotrzebowanie na waluty jest nadal wielkie, gdyż wynosi przeciętnie 400.000 dolarów dziennie. Wzrost zapotrzebowania na waluty — cechujący zawsze większe ożywienie w przemyśle — jest niestety dla spekulantów również motywem do wywoływania sztucznego popytu.

Zwyczajka walut obcych jest jak na początku wspomnieliśmy zupełnie nieuzasadniona i nie powinna nikogo niepokoić. Sytuacja gospodarcza jest bowiem w dalszym ciągu bardzo pomyślna. Nasz bilans handlowy jest mocno aktywny, a wrzesień da bardzo poważną nadwyżkę wywozu nad przywozem. Ożywienie w przemyśle coraz większe. Eksport z każdym dniem wzrasta. Wywozimy bowiem już nie tylko surowce, jak drzewo, węgiel, płody rolne, cement, ropę naftową etc., ale również towary gotowe, zwłaszcza włókiennicze, metalowe, różnorodne gatunki żelaza, kapelusze i wiele innych. Pokrycie obiegu biletów bankowych w kruszcu i walutach zagranicznych wynosi blisko 42 proc. tak, że Bank Polski może łatwo podać zapotrzebowaniom ze strony przemysłu oraz pokrywać wszystkie długi zagraniczne.

Złoty utrzymuje się na giełdach obcych na niezmiennym poziomie. W Londynie, Zurichu i New-Yorku wykazuje ostatnio nawet lekką zwyczajkę. Jedynie Berlin i Gdańsk obniżył nieznacznie jego kurs, co jednak na prestige złotego niema najmniejszego wpływu.

Pan wicepremier Bartel stwierdził w wywiadzie udzielonym Polskiej Agencji Telegraficznej, że obecna sytuacja walutowa nie nasuwa żadnych obaw. Bilans handlowy jest pomyślny; z niebezpieczeństwa nadmiernego wzrostu przywozu rząd zdaje sobie dokładnie sprawę i odpowiednie środki ku utrzymaniu dodatniego charakteru bilansu handlowego będą zastosowane. Preliminarz budżetowy na rok 1927, przygotowany w Ministerstwie Skarbu, jest oparty na równowadze wydatków i dochodów. Pan minister zaznaczył w końcu, że wszelkie metody inflacyjne są zupełnie wykluczone.

A. Z. W.

Rozmaitości.

Ciekawa ankieta.

Pan Warriar, bogaty Amerykanin, leczący swój spleen podróżami po całym świecie, przeprowadził dyskretną ankietę porównawczą na temat kurtuazji w poszczególnych krajach. Stwierdził on mianowicie, iż spotkał się z niegrzecznym obeściem 19 razy w Hiszpanii, 22 w Szwajcarii, 28 w Danii, 32 w Anglii, 54 we Francji, 61 w Belgii, 67 w Holandii, 110 w Austrii, 139 we Włoszech oraz 181 w Niemczech. Należy jednak dodać, że pan Warriar, obdarzony herkulesową postawą, uciekł się do nieco ekscentrycznego sposobu ankietowania, mianowicie następujął on na nogi przechodniom, nie przepaszając ich nawet za to.

11.000 milionerów

Urząd statystyczny w Stanach Zjednoczonych stwierdził oficjalnie istnienie w tym kraju 11.000 milionerów. Jeśli dopuścić, że każdy z nich posiada tylko jeden milion dolarów, to ogólny ich majątek dosięgnie pokażnej sumy blisko 100 miliardów złotych.

Urzędnicy we Francji.

Armja urzędnicza we Francji liczy ogółem 696.768 funkcjonariuszy, podzielonych w następujący sposób: oświata — 146.783, poczta, telegraf, telefon — 145.397, skarby — 92.419, urzędy wojskowe — 56.687, koleje — 89.661, koleje Alzacko-Lotaryńskie — 45.000, marynarka — 30.654, roboty publiczne — 18.147, rolnictwo — 10.029, ministerstwo spraw zagranicznych — 1.631, sprawy wewnętrzne — 2.065. itd.

Shaw o Lidze Narodów.

W Londynie krąży obecnie najnowszy dowcip Bernarda Shawa o Lidze Narodów. Jeden z przyjaciół znakomitego dramaturga doniósł mu listem z Genewy, iż otrzymał stanowisko w sekretariacie Ligi. Odpowiedzią Shawa była lakoniczna pocztówka następującej treści: „Drogi przyjacielu, jestem bardzo rad. Myślałem, nie mając od Ciebie przez dłuższy czas wiadomości, żeś umarł, a jak widzę, jesteś tylko pochowany”.

Co stary Onufry opowiada!

Widziałem raz, już nie wiem kiedy, jak pewien leśny wiaź na wozie ubitego dzika i przypomniało mi się, jak mój ojciec raz powiedział: „że jeżeli taki dzik chowa się dłuższy czas pomiędzy ludźmi, to staje się swinią...!”

Hm, mówię do Onufrego: to by mogła być i prawda, ale u Pomorzań się wcale przeciwnie stało...

Chciał jeszcze dalej na ten temat rozmawiać, przerwałem mu, prosząc aby o czem innym opowiadał.

